

УДК 368.911

Миронович Олександр,*студент Національного університету “Острозька академія”**Науковий керівник:**к. е. н., доц. Кривицька О. Р.***РОЗВИТОК СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ**

Важливу роль у забезпеченні соціальної стабільності в державі відіграє страхування життя. З одного боку воно зменшує негативні наслідки таких соціальних ризиків, як втрата доходу внаслідок втрати працездатності особи або смерті годувальника сім'ї, а також забезпечує кошти на пенсію та реалізацію планів у майбутньому. З іншого, страхові фонди, нагромаджені компаніями зі страхування життя є потужним джерелом інвестицій в економіку країни. Саме тому в умовах переходу до ринкової економіки важливого значення набуває розвиток страхування життя, що своєю чергою потребує вивчення теоретико-методологічних засад його функціонування. Страхування життя (lifeinsurance) – підвид особистого страхування, у якій об'єктом страхування є життя застрахованого [2].

Станом на 31.12.2011 року на ринку України діяло 64 страхові компанії, які займалися виключно страхуванням життя. Варто зазначити, що спостерігається тенденція скорочення кількості страхових компаній “life”, та к в 2010 році їх кількість становила 67, а в 2009 році – 72. Про те, що страхування життя набуває популярності в Україні свідчить зростання кількості застрахованих. Так в 2009 р. було застраховано 461 880 особи, в 2010 р. – 670 576 особи, а в 2011 р. – 1 238 812 осіб. Станом на 31.12.2011 застраховано 3 414 957 фізичних осіб.

Таблиця 1
Основні показники діяльності страхових компаній “life”
за 2007-2011 рр.

Показники	2007	2008	2009	2010	2011
Валові страхові премії, млн. грн.	783,9	1095,5	827,3	906,5	1 346,4

Валові страхові виплати, млн. грн.	23,3	40,9	62,7	52,6	70,6
Рівень валових виплат, %	3	3,7	7,6	5,8	5,2
Резерви з страхування життя, млн. грн.	991,3	1 609,0	1 789,2	2 185,2	2 663,8

Проаналізувавши дані таблиці 1, ми бачимо, що ринок страхування життя поступово розвивається, проте цей розвиток був призупинений фінансовою кризою. Так після зростання в 2008 році обсягу страхових премій на 311,6 млн. грн. (39,75%) в 2009 р. їх обсяг зменшився на 268,2 млн. грн., що склало 24,48%. Зростання даного показника в 2010 р. на 79,2 млн. грн. (9,57%) та у 2011 році на 439,9 млн. грн. (48,53%) дозволило вийти на показники докризового періоду та перевищити їх на 250,9 млн. грн. або на 22,9%, що свідчить про поживлення на ринку. Щодо динаміки показників валових виплат, то в 2008 р. їх обсяг зріс на 17,6 млн. грн. (75,54%), в 2009 р. зросли на 21,8 млн. грн. (53,3%), в 2010 р. відбулося падіння на 10,1 млн. грн. (16,11%), а в 2011р. обсяг знову зріс на 18 млн. грн. (34,22%).

Рівень валових страхових виплат – відношення валових страхових виплат до валових страхових премій. Варто зазначити, що рівень валових витрат по страхуванню життя один з найнижчих серед інших видів страхування. Динаміка його змін була продиктована зміною двох попередніх показників. Так найбільшого зростання він зазнав в 2009 р., що було спричинене різким зменшенням страхових премій та стрімким ростом страхових виплат. Приріст показника становив 3,9 % в абсолютному значенні. В 2010 р. показник зменшився на 1,8%, а в 2011 р. – на 0,6%.

Щодо структури валових премій страхування життя, то тут переважають премії за іншими договорами накопичувального страхування і складають 59%, за договорами 59% страхування життя лише на випадок смерті – 5%, за договорами страхування, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку – 4%, на інші договори припадає – 32%. В структурі валових виплат аналогічно переважають виплати за іншими договорами накопичувального страхування – 57%. На виплати за договорами страхування, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку припадає – 25%, за договорами страхування життя лише на випадок смерті – 5%, на виплати за іншими договорами страхування – 13%.

Протягом 2007-2011 рр. спостерігалась позитивна тенденція у зростанні страхових резервів. Страхові резерви утворюються страховиками з метою забезпечення майбутніх виплат страхових сум і страхового відшкодування залежно від видів страхування (перестраховування) [1]. Так у 2008 році резерви зросли на 617,7 млн. грн. (62,31%), в 2009 році – на 180,2 млн. грн. (11,20%), в 2010 році зросли на 396 млн. грн. (22,13%), а в 2011 році на – 478,6 млн. грн. (21,9%). Це вважається позитивним фактом так як збільшення резервів призводить до посилення фінансової стійкості страхових компаній.

Попри позитивну динаміку страховий ринок залишається ще досить нерозвиненим. Про це свідчить монополізація даного ринку так як 3 найбільші компанії складають 51,3% ринку, а найбільшим десятиєм належить 87,1% надходжень страхових премій. Про нерозвиненість ринку свідчить також мала його частка – 5,9% від усього страхового ринку, тоді як в європейських країнах він значно вищий, наприклад, в Чехії він складає близько 40%, а в загальносвітовому масштабі припадає 3/5 страхового ринку [3].

Для поступового розвитку цього ринку ми пропонуємо з боку держави забезпечити законодавче унормувати визначення фінансових ризиків та створення Страхового кодексу, який визначав би взаємовідносини між усіма учасниками ринку страхування життя. Страховим компаніям рекомендується поряд з довгостроковим і накопичувальним видами особистого страхування освоїти нові види страхування життя та поліпшити якість послуг. Також для розвитку даного виду страхування компаніям необхідно популяризувати його в регіонах, що дозволить залучити нових клієнтів. В цілому ринок страхування життя в Україні розвивається і є одним з найпривабливіших в Європі, оскільки має великий потенціал розвитку.

Література:

1. Закон України “Про страхування” № 85/96-ВР від 07.03.1996 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.gada.gov.ua>.
2. Страхування: підручник / [керівник авт. колективу і наук. ред. С. С. Осадець]. – [вид. 3-тє, без змін]. – К. : КНЕУ, 2006. – 604 С.
3. Чала Ю. В. Ринок страхування життя в Україні: тенденції та європейський досвід / Ю. В. Чала // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія “Фінанси і кредит”. – 2011. – №1.
4. Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dfp.gov.ua>.